

Πληρ.: Τμήμα Επαγγελματικών Θεμάτων

Μητρακάκη Αναστασία

Τηλ.: 2310883144

E-mail: tee_thess@tee.gr

Προς

Τον κ. Γιώργο Καραγιάννη

Γενικό Γραμματέα Υποδομών

Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών

Δ/ση: Αναστάσεως 2 & Τσιγάντε

TK 15669, Παπάγου

Email: d7.gram@ggde.gr

Θέμα: Παρατηρήσεις που αφορούν την Α' φάση της σύμβασης «Επικαιροποίηση Master Plan Αντιπλημμυρικών Έργων περιοχών Ν. Θεσσαλονίκης»

Αξιότιμε κε Γενικό Γραμματέα

Στο πλαίσιο της προσπάθειας που καταβάλλουμε ως περιφερειακό Τμήμα του Τεχνικού Επιμελητηρίου, σχετικά με ζητήματα που αφορούν τα μέλη μας και τον τεχνικό -εν γένει- κόσμο, και παράλληλα, αντιλαμβανόμενοι την από μέρους σας, προσπάθεια για βέλτιστη διαχείριση των θεμάτων που αφορούν την Επικαιροποίηση του Master Plan Αντιπλημμυρικών Έργων των περιοχών της περιφερειακής ενότητας της περιοχής μας, σας παραθέτουμε μια σειρά προβληματισμών αλλά και προτάσεων, στις οποίες έχουμε καταλήξει από κοινού και σε συνεργασία με την Μόνιμη Επιτροπή Έργων Υποδομής και Δικτύων αλλά και της Διαρκούς Ομάδας Εργασίας για την Αντιμετώπιση Φυσικών, Τεχνολογικών και άλλων καταστροφών στο φυσικό και Αστικό περιβάλλον, που λειτουργούν στο Τμήμα μας.

Συγκεκριμένα, αφορούν σε:

Α. Αρμοδιότητες αντιπλημμυρικών έργων, επικαλύψεις-κατανομές-πολυπλοκότητα

Η αρμοδιότητα της αποχέτευσης και υδάτων όμβριων και της αντιπλημμυρικής προστασίας της μείζονος περιοχής Θεσσαλονίκης μέχρι το 1976, ανήκε στη Νομαρχία Θεσσαλονίκης και στους κατά τόπους Δήμους του πολεοδομικού συγκροτήματος Θεσσαλονίκης, με την ίδρυση του ΟΑΘ η αρμοδιότητα αυτή περιήλθε στον νεοσύστατο τότε Οργανισμό. Η αρμοδιότητα αποχέτευσης όμβριων καθώς και η συντήρηση - επέκταση του δικτύου, καθαρισμός και διευθέτηση ρεμάτων παρέμεινε στον ΟΑΘ μέχρι την συγχώνευση αυτού στην ΕΥΑΘ Α.Ε τον Ιούλιο του 2001.

Με τον Ν. 2937/26.07.2001 και με το άρθρο 24 παρ. 2 η αρμοδιότητα της αποχέτευσης ομβρίων υδάτων και τις αντιπλημμυρικής προστασίας στην περιοχή αρμοδιότητας της ΕΥΑΘ Α.Ε,

μεταβιβάστηκε στο Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ (νυν Υπουργείο υποδομών και μεταφορών), εκτός από την συντήρηση του Παντοροϊκού δικτύου και τον καθαρισμό των φρεατίων υδροσυλλογής, που συνδέονται σε αυτό.

Το 2007, με προεδρικό διάταγμα το Π.Δ 30/2007 η αρμοδιότητα της αντιπλημμυρικής προστασίας της πόλης μεταβιβάστηκε στην ΕΥΔΕ Θεσσαλονίκης. Η ΕΥΑΘ Α.Ε τότε, με την 406/2001 απόφαση του Διοικητικού της Συμβουλίου αποφάσισε την ενασχόληση της εταιρείας με τις εργασίες αντιπλημμυρικής προστασίας. Η ενασχόληση αυτή διήρκησε μέχρι και τις 21.02.2005 ημερομηνία ψήφισης του Ν.3316/2005. Με τον παραπάνω νόμο και σύμφωνα με το άρθρο 43, ρυθμίστηκε ο τρόπος και η δυνατότητα υπογραφής προγραμματικής σύμβασης μεταξύ της ΕΥΑΘ Α.Ε και του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. έτσι στις 17.06.2006 υπογράφηκε η πρώτη Προγραμματική Σύμβαση η οποία κάλυπτε το διάστημα από 22.2.2005 έως και 31.12.2007. Με αυτή την Σύμβαση η ΕΥΑΘ Α.Ε ανέλαβε επί πληρωμή, τον καθαρισμό και την συντήρηση μέρους του δικτύου ομβρίων, αφού εξαιρέθηκαν τα ρέματα (διευθετημένα και ανοικτά) καθώς και διάφορα έργα που εκτέλεσαν από το 2001 και μετά άλλοι Δημόσιοι φορείς (ΔΕΚΕ-Δήμοι). Αυτές οι συμβάσεις συνεχίστηκαν μέχρι και 31.12.2014.

Με βάση τις διατάξεις του Ν.3852/2010 (Καλλικράτης – Κεφάλαιο Ε, Άρθρο 186, παράγραφος ΣΤ' εδάφιο 3), η αρμοδιότητα για τον σχεδιασμό, τη μελέτη, τη κατασκευή και συντήρηση, αντιπλημμυρικών έργων μεταφέρεται στην περιφερειακή αυτοδιοίκηση.

Όμως πάραυτα, επειδή υπάρχουν αρκετά προβλήματα και ασάφειες (τα ρέματα δεν ανήκουν μόνο στους νέους ΟΤΑ, ούτε στις Νέες Περιφέρειες) και οι Δήμοι αυτά τα χρόνια έχασαν μεγάλα ποσά των χρηματοδοτήσεων τους από τον κρατικό προϋπολογισμό, συνέχισε η ΕΥΔΕ ύδρευσης Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης να συνάπτει Προγραμματικές Συμβάσεις με την ΕΥΑΘ Α.Ε με τελευταία να έχει λήξει στις 31.12.2014.

Η ΕΥΑΘ Α.Ε με αποφάσεις του Διοικητικού της Συμβουλίου μέχρι και 31.12.2017 συνεχίζει απρόσκοπτα τον καθαρισμό των δικτύων ομβρίων ως οριζόταν στις προηγούμενες Προγραμματικές Συμβάσεις, ενημερώνοντας παράλληλα όλους τους εμπλεκόμενους φορείς ότι πρέπει να βρεθεί άμεση λύση, παράλληλα στις αποφάσεις αυτές αποφασίζετε να διεκδικηθούν τα χρήματα από 01.01.2015 έως 31.12.2017.

Με τον Ν.4258/2014 άρθρο 7 " Έργα αντιπλημμυρικής προστασίας 1. Οι Υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, καθώς επίσης και οι υπηρεσίες του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και οι αρμόδιες Υπηρεσίες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή της Περιφέρειας, μπορεί να μελετούν και να εκτελούν έργα διευθέτησης / αντιπλημμυρικής προστασίας και εργασίες συντήρησης σε υδατορέματα ή να τα αναθέτουν, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

2. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης μπορεί να ανατίθενται οι ανωτέρω αρμοδιότητες-μελέτης, ανάθεσης και εκτέλεσης έργων διευθέτησης/αντιπλημμυρικής προστασίας και εργασίες συντήρησης - και στους ακόλουθους φορείς:

2.1. στους οικείους Ο.Τ.Α. α' βαθμού, όταν το υπό μελέτη υδατόρεμα βρίσκεται εξ ολοκλήρου μέσα στα διοικητικά τους όρια και δεν αποτελεί κλάδο άλλου υδατορέματος,

2.2. στις οικείες Περιφερειακές Ενότητες, όταν το υπό μελέτη υδατόρεμα βρίσκεται εξ ολοκλήρου μέσα στα διοικητικά τους όρια και δεν αποτελεί κλάδο άλλου υδατορέματος,

2.3. στις οικείες Περιφέρειες, όταν το υπό μελέτη υδατόρεμα βρίσκεται εξ ολοκλήρου μέσα στα διοικητικά τους όρια και δεν αποτελεί κλάδο άλλου υδατορέματος.

Σε περίπτωση που το υπό μελέτη υδατόρεμα βρίσκεται μέσα στα διοικητικά όρια περισσότερων Περιφερειών με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης μπορεί να ανατίθεται η μελέτη και η εκτέλεση των έργων διευθέτησης/αντιπλημμυρικής προστασίας και των εργασιών συντήρησης στις αρμόδιες υπηρεσίες της οικείας Περιφέρειας, για το τμήμα του υδατορέματος που βρίσκεται μέσα στα διοικητικά τους όρια...." , ταυτόχρονα υπάρχουν και αρκετές εγκύκλιοι και ΚΥΑ οι οποίες μάλλον μπερδεύουν παρά απλοποιούν τις αρμοδιότητες των

κρατικών Οργάνων, παραταύτα η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (ΠΚΜ), υπέγραψε Προγραμματική Σύμβαση στις 20.03.2019 με την ΕΥΑΘ Α.Ε , ώστε η τελευταία να συνεχίσει τους καθαρισμούς και την συντήρηση ως έπραττε μέχρι 31.12.2017

Με το Νόμο Ν. 4555/2018 (Πρόγραμμα Κλεισθένης) : Ο καθαρισμός και η αστυνόμευση των ρεμάτων και των απαλλοτριωμένων χώρων παρά τα ρέματα ανήκουν αποκλειστικά στις αρμοδιότητες των Περιφερειών.

Το δίκτυο όμβριων στην πόλη της Θεσσαλονίκης είναι περίπου τριακόσια χιλιόμετρα (300 Km) εκ των οποίων τα ογδόντα έξι και σαράντα τέσσερα χιλιάδες μέτρα (86,44 Km) είναι τα διευθετημένα ρέματα ενώ τα υπόλοιπα είναι αγωγοί ομβρίων. Είναι προφανές ότι χρειάζεται συντονισμός από την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας για καλύτερη αποτελεσματικότητα στην διαχείριση των αντιπλημμυρικών έργων.

Β. Θεσμικές παρατηρήσεις σχετικά με τις αρμοδιότητες

Στην σελίδα 3-123 του τεύχους MASTER PLAN και στην παράγραφο 3.8.1.2. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ αναγράφεται ότι όλες οι αρμοδιότητες για τον σχεδιασμό, τη μελέτη, την κατασκευή και συντήρηση, αντιπλημμυρικών έργων στην περιοχή του masterplan, μεταφέρθηκε στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (ΠΚΜ).

Η σύσταση Ενιαίου Φορέα για τη Διαχείριση της Αντιπλημμυρικής Προστασίας στην περιοχή ενδιαφέροντος δηλ. της Θεσσαλονίκης θεωρούμε ότι είναι περιττή και δεν θα συνεισφέρει καθόλου στην αντιπλημμυρική προστασία της περιοχής

Η σύγχυση σχετικά με την αρμοδιότητα της αντιπλημμυρικής προστασίας της περιοχής μείζονος Θεσσαλονίκης προκλήθηκε με την κατάργηση της ΕΥΔΕ ΑΕΛΜΠΘ, χωρίς να διευκρινιστεί που αποδίδεται πλέον η κατηργημένη αρμοδιότητα. Επιπρόσθετα στην σελ 246 (3-123) αναγράφεται ότι την ευθύνη, για την απρόσκοπτη και ομαλή ροή εντός της κοίτης του ρέματος με τον καθαρισμό και τη συντήρηση αυτής (αντιπλημμυρική προστασία) την έχει η ΕΥΔΕ ΚΥΥ ΤΚΕ Θεσσαλονίκης, ενώ αυτή έχει καταργηθεί και πλέον στην Βόρεια Ελλάδα υφίσταται μόνο η ΕΥΔΕ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (η οποία είναι και η διάδοχος τεχνική υπηρεσία του Υπουργείου στην Βόρεια Ελλάδα). Το MASTER PLAN πρέπει να δώσει απάντηση στο ζήτημα αυτό και να υπάρξει σχετική νομοθετική ρύθμιση που να ξεκαθαρίζει το καθεστώς. Η πολυφωνία και πολυαρχία διαχρονικά μόνο προβλήματα έχει δημιουργήσει

Το ΤΕΕ/ΤΚΜ το οποίο διαχρονικά υποστηρίζει την αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων θεωρεί ως καταλληλότερο φορέα για την αρμοδιότητα της αντιπλημμυρικής προστασίας της περιοχής μείζονος Θεσσαλονίκης όπως και όλης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (ΠΚΜ).

Γ. Παρατηρήσεις-προτάσεις για την εκτέλεση του σχεδίου αντιπλημμυρικής θωράκισης και διαχείρισης των Όμβριων στην πόλη της Θεσσαλονίκης

Τα σχέδια θωράκισης τους δικτύου όμβριων δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν εάν δεν λυθεί το «ιδιοκτησιακό» καθεστώς του δικτύου. Μπορεί η Ειδική Γραμματεία υδάτων να εκπονεί μεγαλόπνοα σχέδια αντιμετώπισης της Κλιματικής αλλαγής, χωρίς όμως φορέα να τα εφαρμόσει και με μεγάλη διαίρεση-διάχυση των αρμοδιοτήτων χωρίς κανένα συντονισμό και χωρίς ικανή χρηματοδότηση δεν μπορούν να θωρακιστούν τα δίκτυα όμβριων, ακόμη και η απλή συντήρηση και καθαρισμός των φρεατίων υδροσυλλογής είναι άλυτη άσκηση για τους κατοίκους της πόλης.

Επομένως για τον αποτελεσματικό έλεγχο, συντήρηση, καθαρισμό αλλά και την μελέτη και εκτέλεση εργασιών επέκτασης των δικτύων των όμβριων της περιοχής μελέτης του masterplan, δεν αρκεί η προτεινόμενη από την Α' φάση του masterplan ίδρυση ενός φορέα «με μόνες αρμοδιότητες την εποπτεία και τον συντονισμό», αντίθετα θα πρέπει να προωθηθεί η λειτουργία ενός φορέα σε άμεσο επίπεδο, με ξεκαθαρισμένες πλήρεις αρμοδιότητες, να είναι αναθέτουσα αρχή σύμφωνα με την παρ. 1 του αρ.2 του Ν4412/16 (χωρίς πολλά ενδιάμεσα στάδια ελέγχου και αδειοδοτήσεων που θα καθυστερήσουν πολύ το έργο του) και η εξουσιοδότηση του φορέα αυτού (με τις αναγκαίες νομοθετικές τροποποιήσεις) ώστε αυτός να αναλάβει την εποπτεία και συντήρηση όλου του υπάρχοντος δικτύου, την μελέτη επέκτασης νέων τμημάτων δικτύου καθώς και των αντιπλημμυρικών έργων που θα αφορούν τα ρέματα και τους χείμαρρους του Π.Σ.Θ. Ο φορέας αυτός θα πρέπει να στελεχωθεί με ικανό αριθμό ανθρώπινου εξειδικευμένου τεχνικού-επιστημονικού και εργατικού δυναμικού και να του διατεθούν επαρκή κονδύλια ώστε να μπορέσει να επιτελέσει το σημαντικό έργο του.

Επίσης σχετικά με τα έργα εθνικής σημασίας όπως των αντιπλημμυρικών έργων ευρύτερης περιοχής Λαχαναγοράς και Δυτικών περιοχών του Π.Σ.Θ., του Δενδροποτάμου, του Ανθεμούντα και της Περιφερειακής τάφρου και του βαθμού ωριμότητας των σχετικών έργων, πρέπει αυτά να μπόουν σε άμεση προτεραιότητα.

Το παραπάνω οφείλει να αποτελεί τον βασικό άξονα του Master plan και όχι μια απλή αόριστη αναφορά. Η εμπειρία των χρόνων που διανύσαμε κατέδειξε την ανυπαρξία συντονισμένων κινήσεων και κατέληξε στις μεγάλες πλημμύρες που αντιμετωπίσαμε το 2017 (τουριστικές περιοχές-με θύματα και μεγάλες καταστροφές) και στην πλημμύρα του 2018 στην οποία καταγράφηκαν μόνο υλικές καταστροφές χωρίς να θρηνήσουμε θύματα.

Κατά τα λοιπά τα έργα του προηγούμενου master plan, στην πλειοψηφία τους δεν εκτελέστηκαν, έχουν όμως ώριμες μελέτες τα περισσότερα, επομένως σωστά προτείνονται να συμπεριληφθούν σ' αυτό.

Υπάρχει κατάλογος με τα αιτήματα όλων των όμορων Δήμων στο αρμόδιο τμήμα της ΕΥΑΘ. Επίσης διαπιστώνεται ότι πολλά αιτήματα δεν βασίζονται σε μελέτες αλλά σε παρατηρήσεις των φορέων. Οι Δήμοι δεν έχουν έτοιμες μελέτες.

Τα ρέματα παρουσιάζουν την ιδιαιτερότητα του πολλαπλού ιδιοκτησιακού καθεστώτος με αποτέλεσμα να μην καλύπτεται η διευθέτησή τους και ο καθαρισμός τους. Τα αστικά ρέματα ανήκουν στην ΕΥΑΘ ΠΑΓΙΩΝ εντός του Αστικού ιστού, με τμήματα αυτών να έχουν παραχωρηθεί στους δήμους και στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, ενώ στις παρυφές του ΣΕΙΧ ΣΟΥ, εμπλέκεται η Δασική υπηρεσία.

Η ποθούμενη ολοκλήρωση του ΜΕΤΡΟ πρέπει να ληφθεί υπόψη στο master plan για να σχεδιασθούν έργα ανάσχεσης των ανάντη έντονων πλημμυρικών φαινομένων από την βορειοδυτική περιοχή της Πόλης μας.

Εν κατακλείδι, στο master plan δεν διαφαίνεται ικανή προσπάθεια απλοποίησης ούτε γίνεται αναφορά για την ενιαία διαχείριση των ρεμάτων, που θα αποτελούσε «κλειδί» για την επίλυση μέσω των σχεδιασμών που καταρτίζονται και στην επίλυση πολλών μελλοντικών ζητημάτων σε σχέση τόσο με τη θωράκιση έναντι πλημμυρικών φαινομένων, όσο και πολλών άλλων ζητημάτων που τα αφορούν.

Για το ΤΕΕ/ΤΚΜ

Ο Πρόεδρος

Γεώργιος Τσακούμης

Κοινοποίηση:

- Κ. Παρίση Μπίλλια
Αντιπεριφερειάρχη Υποδομών και Δικτύων
p.mpillias@pkm.gov.gr
- Κ. Πατουλίδου Παρασκευή
Αντιπεριφερειάρχης Μ.Ε. Θεσσαλονίκης
antiperiferiarxis-thess@pkm.gov.gr
- Γενική Δ/ση Στρατηγικού Σχεδιασμού Υποδομών
Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών
d7.gram@ggde.gr
- ΤΕΕ, Περιφερειακά ΤΕΕ

Εσωτερική διανομή:

ΤΕΕ Φ (Χρον.αρχείο, ΤΕΘ)